

Martina Milina i Marina Fistanić

OŠ Josip Pupačić, Omiš

Bajkaonica- svijet bajki i pripovijedanja

Primjer dobre prakse- Suradnja škole i Društva Naša djeca Grada Omiša kroz projekt „Bajkaonica“

Sažetak:

Polazna osnova programa je Konvencija UN-a o pravima djeteta (međunarodni ugovor Ujedinjenih naroda kojim su utvrđena građanska, politička, ekonomska, socijalna, zdravstvena i kulturna prava djece) te je prilog ostvarivanju niza prava navedenih u Konvenciji UN-a o pravima djeteta koja je polazište za rad Saveza Društva Naša djeca: pravo na igru, stvaralačko izražavanje, udruživanje u slobodnom vremenu, stjecanje pismenosti, pravo na informiranje, iznošenje vlastitog mišljenja, kvalitetno slobodno vrijeme, kultura i umjetnost, podrška roditeljima u odgoju djece, razvijanje pozitivnih emocionalnih stanja, razvoj sposobnosti prepoznavanja emocija, razvoj empatije, razvoj vještine slušanja, mašte,...

Pripovijedanje priča jedan je od najstarijih oblika komunikacije među ljudima. Priče nas educiraju, razvijaju kreativnost, obogaćuju naš rječnik... A kada djeci pričate priču, ona slušaju, gledaju, upijaju svaku riječ i pokret pripovjedača. Kroz priče djeci prenosimo pouke, moralne vrijednosti... Pripovijedanje treba poticati djetetovu, maštu i kreativnost, djelovati na dijete kako bi ono pomoću priče razumjelo svoje osjećaje, težnje, ali i da mu nudi rješenja problema.

U školi smo pripovijedali priče učenicima od 1. do 4. razreda i djeci vrtićkog uzrasta. Pripovijedanje priča, kao edukativni alat, aktivnost je koju smo uspješno provodili u projektu „Bajkaonica“. U vrijeme pandemije, pripovijedali smo priče online. Online bajkaonice koristili smo u nastavi na daljinu. U mjesecu prosincu razveselili smo djecu našega grada jer smo snimali bajkaonice i javno ih objavili. To je bio poklon djeci u mjesecu darivanja. Djecu smo upoznavali s bajkama i pričama, tradicionalnim bajkama i kulturnom baštinom,

razvijali ljubavi prema zavičaju i domovini kroz legende i mitove. Bajke smo pripovijedali u posebno osmišljenim kutićima “Bajkaonicama”, u školskoj knjižnici, muzeju, online.

Ključne riječi: bajkaonica; priče; pripovijedanje; mašta.

1. Uvod

Pričanje priča ima neprocjenjivu ulogu u razvoju djeteta. Od najranije dobi, djeca su fascinirana pričama koje im roditelji, odgajatelji i učitelji pričaju. Ove priče nisu samo izvor zabave, već i ključni alat za učenje i emocionalni razvoj. Roditelji su prvi pripovjedači u životu djeteta. Priče koje roditelji pričaju prije spavanja ili tijekom dana pomažu djeci da razviju maštu, jezične vještine i razumijevanje svijeta oko sebe. Kroz priče, djeca uče o različitim kulturama, vrijednostima i moralnim lekcijama. Također, pričanje priča jača emocionalnu vezu između roditelja i djece, pružajući im osjećaj sigurnosti i ljubavi.

U vrtićima, pričanje priča je sastavni dio obrazovnog programa. Odgajatelji koriste priče kako bi potaknuli djecu na razmišljanje, razvijanje socijalnih vještina i rješavanje problema. Kroz interaktivne priče, djeca uče kako se nositi s različitim emocijama i situacijama. Priče također potiču djecu na postavljanje pitanja i izražavanje vlastitih misli, što je ključno za njihov kognitivni razvoj. U školama, pričanje priča prelazi na složenije razine. Učitelji koriste priče kako bi obogatili nastavni plan i program, povezujući ih s različitim predmetima kao što su povijest, književnost i znanost. Čitanje lektira posebno je važno jer djeca kroz njih uče analizirati tekstove, razvijati kritičko mišljenje i proširivati svoj vokabular. Lektire također pomažu djeci da se identificiraju s likovima i situacijama, što doprinosi njihovom emocionalnom razvoju. Čitanje lektira ima višestruke koristi za djecu. Osim što poboljšava jezične vještine, čitanje lektira potiče djecu na razmišljanje o moralnim i etičkim pitanjima. Kroz analizu likova i radnje, djeca uče razumjeti različite perspektive i razvijaju empatiju. Lektire također potiču djecu na samostalno čitanje, što je ključno za njihov daljnji akademski uspjeh. Pričanje priča i čitanje lektira su neizostavni dijelovi odrastanja svakog djeteta. Kroz ove aktivnosti, djeca ne samo da uče i razvijaju se, već i stvaraju uspomene koje će nositi cijeli život.

U svijetu prepunom tehnologije i brzih informacija, pripovijedanje ostaje jedno od najmoćnijih sredstava komunikacije. Riječi imaju nevjerojatnu moć da prenesu emocije, stvore slike u našim mislima i povežu nas s drugima na dubokoj razini. Pripovijedanje nije samo prenošenje informacija; to je umjetnost koja zahtijeva strpljenje, maštu i empatiju. Kroz

priče, možemo putovati kroz vrijeme i prostor, upoznati različite kulture i doživjeti avanture koje nikada ne bismo mogli u stvarnom životu. Riječi su poput čarobnih štapića. One mogu liječiti, inspirirati, motivirati i mijenjati svijet.

2. Metodološki okvir rada

2.1.Dječje stvaralaštvo: Smišljanje priča kroz slike

Dječje stvaralaštvo je neiscrpan izvor mašte i inovativnosti. Jedan od najzanimljivijih načina poticanja dječje kreativnosti je kroz smišljanje priča na temelju slika. Ova aktivnost ne samo da razvija njihove jezične vještine, već i potiče njihovu sposobnost razmišljanja i izražavanja.

2.2.Smišljanje priča o slici

Kada djeca smišljaju priče na temelju jedne slike, oni koriste svoju maštu kako bi stvorili kontekst i radnju oko prikazanog prizora. Na primjer, slika može prikazivati djevojčicu koja drži balon. Djeca mogu osmisliti priču o tome kako je djevojčica dobila balon, kamo ide i što će se dogoditi s balonom. Ova aktivnost potiče djecu na razmišljanje o detaljima i razvoju radnje, što je ključno za njihov kognitivni razvoj.

2.3.Smišljanje priča po nizu slika

Još jedan zanimljiv način poticanja dječje kreativnosti je smišljanje priča po nizu slika. Ovdje djeca dobivaju nekoliko slika koje prikazuju različite prizore, a njihov zadatak je povezati te prizore u priču. Na primjer, niz slika može prikazivati dječaka koji pronalazi ključ, otvara vrata i ulazi u tajanstvenu sobu. Djeca tada smišljaju priču koja povezuje te slike, razvijajući radnju i likove. Ova aktivnost potiče logičko razmišljanje i sposobnost povezivanja različitih elemenata u cjelinu.

2.4.Mijenjanje kraja pročitane priče

Mijenjanje kraja pročitane priče je još jedan način poticanja dječje kreativnosti. Nakon što djeca pročitaju ili čuju priču, mogu osmisliti alternativni završetak. Na primjer, ako je priča završila tako da je glavni lik pronašao blago, djeca mogu osmisliti završetak u kojem glavni lik odlučuje podijeliti blago s prijateljima ili ga koristiti za nešto drugo. Ova aktivnost potiče djecu na razmišljanje o različitim mogućnostima i razvijanje vlastitih ideja.

Smišljanje priča na temelju slika i mijenjanje kraja pročitane priče ima brojne prednosti za djecu. Ove aktivnosti:

- Razvijaju maštu i kreativnost: Djeca koriste svoju maštu kako bi stvorila nove svjetove i likove.
- Poboljšavaju jezične vještine: Kroz pričanje i pisanje priča, djeca razvijaju vokabular i gramatičke vještine.
- Potiču kritičko mišljenje: Djeca uče analizirati situacije i razvijati logičke zaključke.
- Jačaju emocionalnu inteligenciju: Kroz priče, djeca uče razumjeti i izražavati emocije.
- Dječje stvaralaštvo kroz smišljanje priča je neprocjenjivo iskustvo koje potiče njihov cjelokupni razvoj. Kroz ove aktivnosti, djeca ne samo da uče i razvijaju se, već i stvaraju uspomene koje će nositi cijeli život.

Djecu treba poticati na:

- Stvaranje vlastitih priča

Djecu potičemo da napišu vlastite priče na temelju slika koje im pokažemo. Koristimo slike iz knjiga, časopisa ili čak vlastite fotografije. Postavljamo im pitanja poput: "Što se događa na ovoj slici?" ili "Kako bi ova priča mogla završiti?" kako bi ih inspirirali.

- Niz slika kao inspiracija

Djeci dajemo niz slika koje prikazuju različite prizore i zamolimo ih da napišu priču koja povezuje te slike. Na primjer, slike mogu prikazivati dječaka koji pronalazi ključ, otvara vrata i ulazi u tajanstvenu sobu. Djeca mogu osmisлити radnju koja povezuje te prizore.

- Mijenjanje kraja priče

Nakon što djeca pročitaju priču, potičemo ih da napišu alternativni završetak. Ovo ih potiče na razmišljanje o različitim mogućnostima i razvijanje vlastitih ideja. Pisanje dnevnika

Potičemo djecu da vode dnevnik u kojem zapisuju svoje misli, osjećaje i događaje iz svakodnevnog života. Ovo im pomaže da razviju vještinu pisanja i izražavanja. Često im predlažemo da napišu o nekoj zanimljivoj priči koju su čuli ili pročitali.

- Pisanje pisma

Potičemo djecu da napišu pismo omiljenom liku iz priče ili čak autoru knjige. Ovo ih motivirati da razmišljaju o likovima i radnji te da izraze svoje mišljenje i osjećaje.

- Kreativno pisanje u grupi

Organiziramo grupne aktivnosti gdje djeca zajedno smišljaju i pišu priče. Svako dijete može dodati dio priče, što potiče suradnju i zajedničko stvaranje. Na kraju, čitanje priče pred grupom ih dodatno motivira.

- Natjecanja u pisanju

Organiziramo natjecanja u pisanju priča s temama koje su djeci zanimljive. Pobjednici mogu priznanja, što ih dodatno motivira da se trude i razvijaju svoje vještine pisanja. Poticanje djece na pisanje kroz ove aktivnosti ne samo da razvija njihove jezične vještine, već i potiče njihovu maštu, kritičko mišljenje i sposobnost izražavanja. Kroz pisanje, djeca mogu istraživati nove svjetove i likove, te stvarati vlastite priče koje će im ostati u sjećanju cijeli život.

2.5.Kreativni oblici pričanja priča: Festivali pričanja

Pričanje priča je umjetnost koja se prenosi generacijama i ima neprocjenjivu vrijednost u kulturi i obrazovanju. Jedan od najzanimljivijih i najkreativnijih načina promicanja ove umjetnosti su festivali pričanja priča. Ovi događaji okupljaju pripovjedače, pisce, glumce i publiku svih uzrasta, stvarajući jedinstvenu atmosferu zajedništva i kreativnosti. Festivali pričanja priča, poput splitskog festivala Pričigin, pružaju platformu za pripovjedače da podijele svoje priče s publikom. Ovi festivali često uključuju raznolike programe koji obuhvaćaju priče za djecu i odrasle, radionice, panel diskusije i performanse. Na primjer, Pričigin okuplja istaknute pripovjedače iz Hrvatske i inozemstva, nudeći bogat program koji uključuje priče hrvatskih i regionalnih spisatelja, autorske večeri i tematske priče.

Dječji festivali pričanja priča

Poseban segment festivala pričanja priča posvećen je djeci. Dječji festivali pričanja priča uključuju aktivnosti poput interaktivnih priča, kreativnih radionica i natjecanja u pričanju priča. Ovi događaji potiču djecu na aktivno sudjelovanje, razvijanje mašte i jezičnih vještina.

Na primjer, Dječji Pričigin, koji se održava u sklopu festivala Pričigin, nudi djeci priliku da sudjeluju u pričanju priča i slušaju priče prilagođene njihovom uzrastu.

Radionice

Festivali pričanja priča često uključuju radionice za odrasle i djecu, gdje sudionici mogu naučiti vještine pripovijedanja. Ove radionice obuhvaćaju tehnike pričanja priča, razvoj likova i radnje, te korištenje glasa i tijela u pripovijedanju. Sudionici imaju priliku raditi s iskusnim pripovjedačima i razvijati svoje vještine u poticajnom okruženju.

Prednosti festivala pričanja priča:

- Promicanje kulture i tradicije: Priče često odražavaju kulturne i povijesne aspekte zajednice, čuvajući tradiciju i identitet.
- Razvijanje kreativnosti: Sudionici festivala imaju priliku izraziti svoju kreativnost kroz pripovijedanje i stvaranje novih priča.
- Jačanje zajedništva: Festivali okupljaju ljude različitih uzrasta i pozadina, stvarajući osjećaj zajedništva i povezanosti.
- Kroz priče, sudionici uče o različitim kulturama, vrijednostima i moralnim lekcijama.

Festivali pričanja priča su jedinstveni događaji koji slave umjetnost pripovijedanja i potiču kreativnost, zajedništvo i obrazovanje. Kroz ove festivale, priče oživljavaju i prenose se na nove generacije, obogaćujući živote svih sudionika.

2.6.Bajkaonica: Čarobni svijet pričanja priča

Bajkaonica je jedinstveni program pripovijedanja priča za djecu i odrasle, koji ima za cilj podržati obiteljski odgoj i razvoj djeteta. Ovaj projekt, pokrenut u suradnji s NIVEA-om i Savezom društava "Naša djeca" Hrvatske, već šestu godinu zaredom donosi čaroliju pričanja priča diljem Hrvatske.

Bajkaonica je osmišljena kao mala oaza gdje se događa prava čarolija pripovijedanja. Kroz besplatne radionice, volonteri-pripovjedači stvaraju nove priče zajedno s djecom, potičući njihovu maštu i kreativnost. Ove radionice uključuju igre, scenski pokret i dramsku naraciju, čime se djeca aktivno uključuju u proces stvaranja priča.

Tijekom godina, Bajkaonica je organizirala preko 340 besplatnih radionica diljem Hrvatske, uključujući i mobilne kutiće za pripovijedanje na Jadranu i otocima poput Lošinja, Cresa, Omiša, Šibenika i Dubrovnika. Volonteri su educirani kako bi djeci pružili najbolje iskustvo pripovijedanja, a poznate osobe poput Zijaha Sokolovića, Doris Pinčić Rogoznice i Luke Bulića također su sudjelovale u pričanju priča.

Zašto je pričanje priča važno?

Pričanje priča ima brojne prednosti za djecu. Kroz priče, djeca razvijaju jezične vještine, obogaćuju svoj vokabular i uče o svijetu oko sebe. Priče također potiču djecu na razmišljanje, razvijanje socijalnih vještina i rješavanje problema. Osim toga, pričanje priča jača emocionalnu vezu između djece i odraslih, pružajući im osjećaj sigurnosti i ljubavi.

Bajkaonica je više od programa pripovijedanja priča; ona je čarobno mjesto gdje djeca i odrasli zajedno stvaraju uspomene koje će nositi cijeli život. Kroz Bajkaonicu, pričanje priča postaje dio svakodnevnog života, obogaćujući živote svih sudionika.

Alati umjetne inteligencije za pričanje priča

Umjetna inteligencija (AI) donosi revoluciju u svijet pripovijedanja, pružajući piscima i kreativcima nove alate za stvaranje zanimljivih i originalnih priča. Ovi alati koriste napredne algoritme za generiranje radnji, likova i dijaloga, olakšavajući proces pisanja i potičući kreativnost.

1. Sudowrite

Sudowrite je AI alat dizajniran za pomoć piscima u prevladavanju kreativnih blokada i poboljšanju pripovijedanja. Kroz jednostavne tekstualne upite, korisnici mogu generirati ideje, likove i zaplete koji obogaćuju njihove priče. Sudowrite nudi korisnički prijateljsko sučelje i integraciju s popularnim softverima za pisanje poput Google Docs, Scrivener i Microsoft Word.

2. Jasper

Jasper je AI asistent za pisanje koji može generirati ideje za priče, pisati cijele priče ili proširiti postojeće nacрте. Njegovi napredni algoritmi analiziraju korisničke upite i generiraju

priče koje zadržavaju prirodan i privlačan tok. Jasper je svestran alat koji se može koristiti za različite projekte, od kratkih priča i romana do blogova i članaka.

3. AI Dungeon

AI Dungeon je interaktivni alat za pripovijedanje koji omogućuje korisnicima stvaranje vlastitih avantura. Kroz tekstualne upite, korisnici mogu istraživati različite svjetove i razvijati radnje u stvarnom vremenu. AI Dungeon koristi napredne AI modele za generiranje odgovora koji se prilagođavaju korisničkim odlukama, stvarajući jedinstveno iskustvo pripovijedanja.

4. Writesonic

Writesonic je AI alat koji pomaže piscima generirati sadržaj za različite svrhe, uključujući priče, blogove, članke i marketinške materijale. Kroz jednostavne upite, Writesonic može generirati ideje, naslove i cijele tekstove, olakšavajući proces pisanja i poboljšavajući kvalitetu sadržaja.

5. Rytr

Rytr je AI alat za pisanje koji pomaže korisnicima generirati visokokvalitetan sadržaj u nekoliko minuta. Korisnici mogu odabrati različite tonove i stilove pisanja, prilagođavajući sadržaj svojim potrebama. Rytr je koristan za pisanje priča, članaka, blogova i drugih vrsta sadržaja.

Prednosti korištenja AI alata za pričanje priča

- Prevladavanje kreativnih blokada: AI alati pomažu piscima generirati nove ideje i zaplete, olakšavajući prevladavanje kreativnih blokada.
- Poboljšanje kvalitete pisanja: Kroz sugestije za fraze, sinonime i strukture rečenica, AI alati pomažu piscima poboljšati kvalitetu njihovog pisanja.
- Ušteda vremena: AI alati mogu brzo generirati sadržaj, omogućujući piscima da se usredotoče na razvijanje likova i radnje.
- Prilagodljivost: AI alati nude različite stilove i tonove pisanja, prilagođavajući se potrebama korisnika.

AI alati za pričanje priča pružaju piscima nove mogućnosti za stvaranje zanimljivih i originalnih priča. Kroz ove alate, pripovijedanje postaje lakše, brže i kreativnije, otvarajući nove horizonte za sve koji vole pisati.

3. Zaključak

U svijetu prepunom tehnologije i brzih informacija, pripovijedanje ostaje jedno od najmoćnijih sredstava komunikacije. Riječi imaju nevjerojatnu moć da prenesu emocije, stvore slike u našim mislima i povežu nas s drugima na dubokoj razini. Pripovijedanje nije samo prenošenje informacija; to je umjetnost koja zahtijeva strpljenje, maštu i empatiju. Kroz priče, možemo putovati kroz vrijeme i prostor, upoznati različite kulture i doživjeti avanture koje nikada ne bismo mogli u stvarnom životu. Riječi su poput čarobnih štapića. One mogu liječiti, inspirirati, motivirati i mijenjati svijet. Pričanje, čitanje i pripovijedanje bajki djeci ima mnoge važne prednosti. Kroz slušanje priča, djeca uče nove riječi i izraze, što im pomaže u razvoju jezičnih vještina. Bajke potiču dječju maštu i kreativnost, omogućujući im da zamišljaju različite svjetove i likove. Mnoge bajke nose važne moralne poruke i pouke koje djeca mogu primijeniti u svakodnevnom životu. Priče pomažu djeci da razumiju i izraze svoje emocije, kao i da razviju empatiju prema drugima. Vrijeme provedeno u pričanju bajki jača emocionalnu vezu između djece i roditelja.

Literatura:

1. Kurikulum HJ-a: Ministarstvo znanosti i obrazovanja (2019). Kurikulum nastavnog predmeta Hrvatski jezik za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj. Zagreb: Narodne novine
2. 1. Bichsel, P. (2002). O čitanju i pripovijedanju – frankfurtska predavanja iz poetike. Zagreb: Naklada MD.
3. 2. Brebrić, Z (2022). Uloga pripovijedanja kao oblika potpore u provedbi međupredmetnih tema u osnovnoj i srednjoj školi. Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju, Vol. 163 (3-4): 253-269.
4. 4. Bošković-Stulli, M. (2006). Priče i pričanje. Zagreb: Matica hrvatska.
5. 5. Crnković, M. (1987). Sto lica priče. Zagreb: Školska knjiga.

